

M O L D O V A

România văzută la Chișinău

- De la intenții declarate la sprijin real -

52234385593-1

Autor: Dragoș DINU

Policy Brief nr. 6
Martie 2011

CUPRINS

INTRODUCERE	4
1. ROMÂNIA CA AVOCAT AL REPUBLICII MOLDOVA (RM) LA NIVEL COMUNITAR.....	5
2. ASISTENȚA FINANCIARĂ PE CARE ROMÂNIA O ACORDĂ REPUBLICII MOLDOVA	6
3. PROCESUL DE REDOBÂNDIRE A CETĂȚENIEI ROMÂNEȘTI ȘI ACORDAREA VIZELOR.....	7
4. ROMÂNIA ȘI POLITICA INTERNĂ A MOLDOVEI, PROBLEMA TRANSNISTREANĂ	8
ÎN LOC DE CONCLUZII	9

Introducere

La finalul anului trecut, Centrul Român de Politici Europene (CRPE) a publicat raportul *“Cum am folosit fereastra de oportunitate? – Bilanțul unui an de relansare a relațiilor România – Republica Moldova”*. Evidențiam acolo dinamica relațiilor dintre cele două state în ultimul an și modul în care angajamentele asumate în acest context au fost implementate.

Prezentul Policy Brief sumarizează răspunsurile unui **sondaj pe experți** la care au răspuns un număr de 55 de experți din Republica Moldova – reprezentanți din mediul ONG, jurnaliști, decidenți politici, funcționari publici și reprezentanți ai mediului de afaceri. Menționăm că deși am încercat să includem între experții chestionați și reprezentanți ai ONG-urilor și presei de limbă rusă, și parțial am reușit acest lucru, eșantionul final care a răspuns întrebărilor noastre poate fi suprareprezentat de experții ONG și presei de limbă română.

Am apreciat că un sondaj pe experți este instrumentul cel mai potrivit pentru această cercetare având în vedere complexitatea subiectului și pozițiile diverse exprimate în ultima vreme pe această temă. Am optat astfel ca, pe lângă analiza datelor cu privire la implementarea acordurilor de cooperare instituțională dintre România și Moldova și adiacent interviurilor efectuate pentru elaborarea raportului amintit mai sus, să facem o inventariere a opiniilor experților, celor care posedă mai multe cunoștințe specifice și folosesc o gamă largă de surse de informație.

Cercetarea de “teren” a fost dezvoltată în perioada noiembrie - decembrie 2010 la Universitatea Essex, folosindu-se software-ul de sondaje online Qualtrics, cu asistența metodologică a kolegei noastre Marina Popescu, căreia îi mulțumim pentru sprijinul acordat pe parcursul aplicării sondajului și a colectării datelor.

1. România ca avocat al Republicii Moldova (RM) la nivel comunitar

Trebuie remarcat că aproximativ jumătate din respondenți nu au dubii privind credibilitatea României ca avocat al integrării europene a RM (Figura 1). Problema nu este deci dacă România este statul potrivit pentru a promova și susține integrarea RM la nivelul Uniunii, ci **cum anume joacă România acest rol**. Astfel, eficiența susținerii României a fost apreciată ca fiind insuficientă de aproximativ 55% din respondenți (Figura 2).

Figura 1. În ce măsură credeți că România este un avocat credibil al integrării europene pentru Republica Moldova?

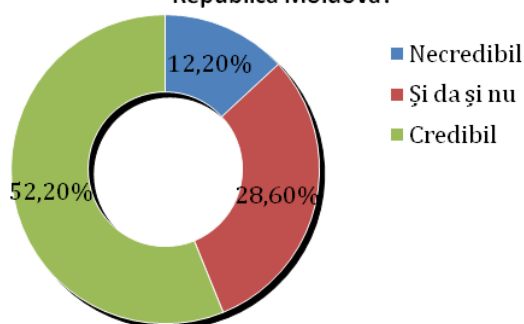
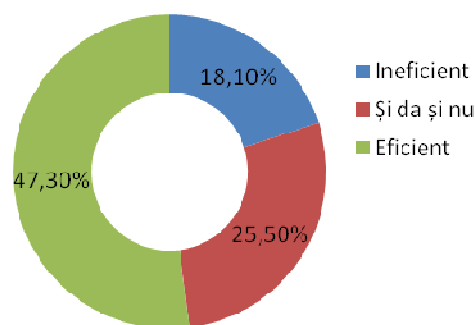
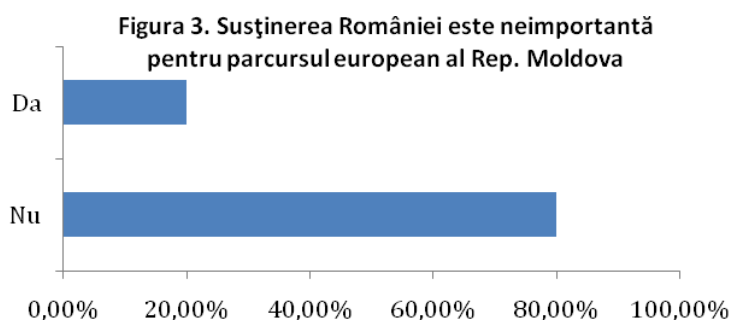

Figura 2. În ce măsură credeți că România este un avocat eficient al integrării europene pentru RM?

În ceea ce privește **importanța susținerii pe care România o acordă RM la nivel european**, lărga majoritate a experților chestionați, (80%) consideră ca relevantă și importantă implicarea României și susținerea acordată RM în parcursul ei european (Figura 3).

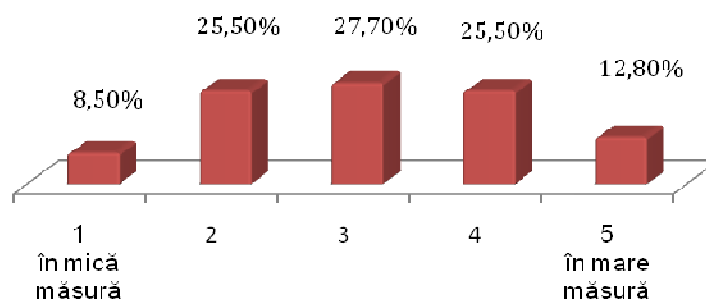

Astfel, se remarcă faptul că susținerea României este importantă și necesară pentru RM. România poate fi un avocat credibil al RM la nivelul UE, însă România trebuie să învețe cum anume să facă acest lucru într-o manieră eficientă care să contribuie cu adevărat la accelerarea parcursului European al Republicii Moldova.

2. Asistența financiară pe care România o acordă Republicii Moldova

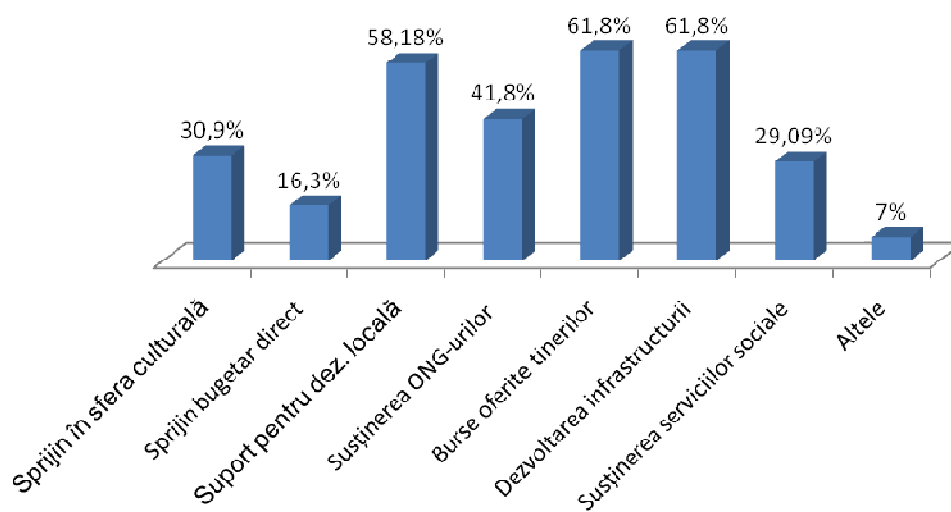
Trebuie remarcat scepticismul experților cu privire la utilizarea asistenței acordată de România pentru satisfacerea nevoilor reale ale societății moldovenești – doar aproximativ **13% din respondenți sunt fiind convinși că ajutorul financiar este direcționat în mare măsura spre zonele care au într-adevăr cea mai mare nevoie de susținere (Figura 4).**

Figura 4. În ce măsură credeți că această susținere financiară a României este orientată spre nevoile reale ale societății moldovenești?

În ceea ce privește domeniile concrete, România ar trebui să canalizeze asistența financiară oferită RM spre **dezvoltarea infrastructurii, burse acordate tinerilor**, suport pentru **dezvoltare locală** sau sprijinirea **sectorului neguvernamental**, conform opiniilor exprimate de experții chestionați (Figura 5).

Figura 5. Care ar fi domeniile în care respondenții recomandă orientarea cu prioritate a asistenței financiare acordate de România Republicii Moldova?

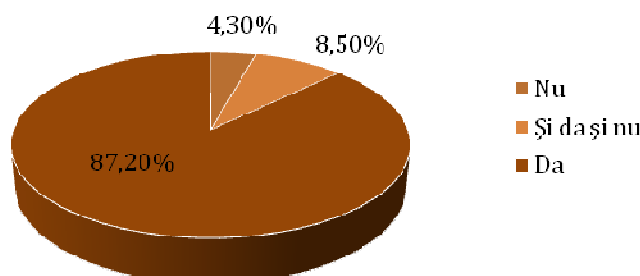

Așa cum am recomandat și în raportul CRPE “Cum am folosit fereastra de oportunitate? – Bilanțul unui an de relansare a relațiilor România – Republica Moldova”, autoritățile de la București ar trebui să asigure o consultare permanentă și cât mai largă cu factorii interesați de la Chișinău, iar, până la dezvoltarea capacităților de management pentru asistență financiară este recomandat să acționăm concertat cu alți donatori care au o experiență mai mare în acest domeniu.

3. Procesul de redobândire a cetățeniei românești și acordarea vizelor

Remarcăm în *Figura 6* că legitimitatea politicii de redobândire a cetățeniei românești este susținută de majoritatea experților moldoveni chestionați de autorii raportului, peste **87%** considerând această politică drept legitimă și justificată.

Figura 6. Politica de redobândire a cetățeniei românești este legitimă și justificată

În ceea ce privește modalitatea de gestionare a acestui proces de către autoritățile române situația este considerată problematică, de vreme ce doar aproximativ **20% din experți consideră că procesul de redobândire a cetățeniei românești este bine gestionat** (*Figura 7*). În ultimul an, **România a creat**, printr-o serie de declarații publice și angajamente asumate **mari așteptări** privind procesul de acordare a cetățeniei românești, așteptări care **nu au fost satisfăcute în practică**.

Figura 7. Procesul de redobândire a cetățeniei românești este bine gestionat

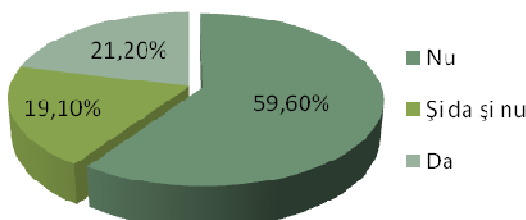
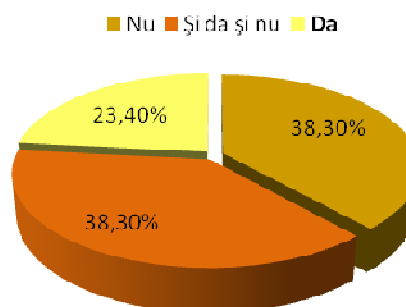

Figura 8. Procesul de redobândire a cetățeniei românești este echitabil implementat

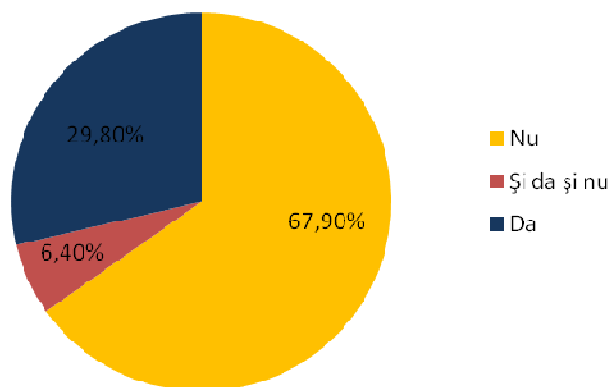

Trebuie remarcat de asemenea că aproximativ **40%** din cei chestionați consideră că **procesul de redobândire a cetățeniei românești este implementat și gestionat într-o manieră neechitabilă** (Figura 8).

Astfel, în ciuda faptului că **se recunoaște o îmbunătățire a procesului de redobândire a cetățeniei românești în ultimul an** - aproximativ 60% din respondenți consideră asta - și nu există probleme legate de legitimitatea politicii de redobândire a cetățeniei românești, **eficiența cu care autoritățile gestionează acest proces și modalitatea efectivă de implementare lasă în continuare de dorit.**

România trebuie să fie **consecventă** și să implementeze **politica de redobândire a cetățeniei românești într-o manieră coerentă și echitabilă.**

Figura 9. Gestionarea procesului de acordare a vizelor românești s-a îmbunătățit simțitor în ultimul an

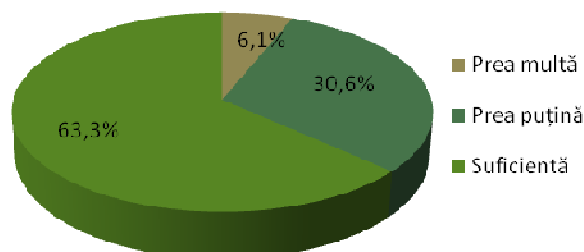

În ceea ce privește **procesul de acordare a vizelor românești** pentru cetățenii moldoveni, în ciuda modificărilor procedurale, a deschiderii de noi consulate românești, opinia generală exprimată de experții moldoveni - aproximativ **70% din respondenți** - este că **gestionarea procesului de acordare a vizelor românești nu s-a îmbunătățit simțitor în ultimul an** (Figura 9).

4. România și politica internă a Moldovei, problema transnistreană

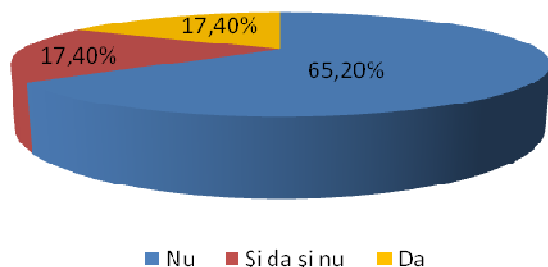
Republica Moldova a fost în ultima perioadă din ce în ce mai prezentă pe agenda publică din România, cele două părți semnând multe acorduri de colaborare instituțională – raportul CRPE menționat anterior face o detaliere a acordurilor din ultimul an. Acest lucru a fost observat și de experții chestionați, peste **60% apreciind atenția acordată de București ca fiind suficientă** (Figura 10).

Figura 10. Credeți că autoritățile din România acordă prea multă, suficientă sau prea puțină atenție situației din Rep. Moldova?

Putem astfel deduce că din nou, **problema** nu este la nivel de intenție și la nivel de discuție/consultare, ci mai degrabă în ceea ce privește **materializarea și implementarea eficientă a acordurilor și altor inițiative comune.**

Figura 11 România se amestecă prea mult în politica internă a Republicii Moldova

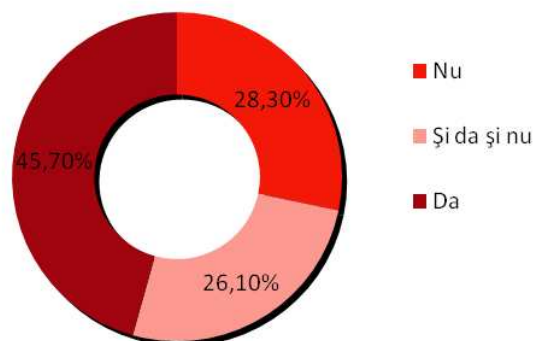

În ceea ce privește implicarea României în susținerea eforturilor de integrare europeană a RM, de pozițiile luate de autoritățile românești față de politicile promovate de Chișinău, și mult-discutatul (în special de reprezentanții PCRM) *amestec al României în treburile interne ale Republicii Moldova* situația a fost apreciată diferit. Astfel, acest "activism" al României față de Republica Moldova este apreciat ca

amestec în politica internă a RM de aproximativ 17% din experții care au răspuns întrebărilor noastre, peste 65% considerând ca normală și utilă implicarea României (*Figura 11*).

Cu referire la **soluționarea conflictului transnistrean** și modul în care România poate contribui la acest proces, **mai puțin de jumătate** din experții chestionați **recomandă o implicare a României mai activă.** Aproximativ **60%** din cei chestionați consideră că **politica României față de RM nu este un impediment** pentru soluționarea acestui conflict (*Figura 12*).

Figura 12. România ar trebui să fie mai activă în ceea ce privește soluționarea conflictului transnistrean

Reluăm aici recomandarea făcută în raportul menționat anterior ca **România să adopte ca unică poziție în această chestiune – susținerea poziției Chișinăului.**

Pentru a concluziona, prezentăm câteva comentarii pe care experții care au răspuns sondajului le-au considerat importante și care reflectă modul în care România, prin acțiunile (sau non acțiunile) sale se poziționează în raport cu cetățenii RM și cu aspirațiile de integrare europeană ale acestui stat.

În loc de concluzii – din opiniile experților

“România, așa cum au remarcat mai mulți experți atât de la Chișinău, dar și de la București, nu a avut niciodată o strategie clară în privința Republicii Moldova. Din acest considerent, România mai este privită, nu fără ajutorul propagandei mai multor partide prostataliste, ca un "dușman" al cetățenilor moldoveni. ”

„Moldova a avut un frate mai mare și pentru a nu îl recapătă pe altul în schimb are nevoie de un tutore delicat, competent, cu veleități de invidiat și bune de împrumutat.”

„Atenția României față de R. Moldova nu că nu este suficientă, mai degrabă ea nu este consistentă și aparent nu ia în considerare interesele diferitelor segmente politice și sociale din această țară.”

„...România nu are cum să fie un avocat credibil al Republicii Moldova la nivelul UE atâta timp cât nu își rezolvă propriile teme de adaptare/convergență instituțională și de politici, teme specificate în Tratatul de aderare la UE.”

„Autoritățile române acordă suficientă atenție situației Republicii Moldova, însă cu părere de rău nu există o strategie clară și multidimensională de parteneriat strategic cu țara noastră. Se risipesc energii considerabile în declarații sterile și neeficiente, care uneori aduc daune considerabile de o parte și de alta. Sunt necesare grupuri de lucru formate din experți și tehnocrați care ar avea posibilitatea să facă un studiu comun și propuneri concrete guvernelor României și Republicii Moldova privind parteneriatul strategic. Sunt necesare proiecte comune integraționiste ce ar permite conexiunea infrastructurii Republicii Moldova cu cele din România și Uniunea Europeană.”

Despre autor:

Dragoș Dinu este un profesionist cu experiență în management public și planificare strategică. A lucrat în unitatea de coordonare a politicilor publice a Guvernului României. În prezent oferă consultanță în domeniu la nivel regional (România, Moldova, Kosovo) și coordonează la CRPE proiectele privind administrația publică.

Acest raport apare în cadrul proiectului **„România activă în dezbaterile europene II”** derulat de Centrul Român de Politici Europene (CRPE) și finanțat de Fundația Soros în cadrul Inițiativei de Politică Externă.

Conținutul acestui raport nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Fundației Soros.

Opiniile exprimate nu implică automat poziția tuturor experților afiliați sau a altor instituții și organizații partenere CRPE.

Credit foto copertă: marktristan via *Flickr*

© CRPE Martie 2011

Centrul Român de Politici Europene

Gheorghe Pop de Băsești 43-45

ap. 5, București - 2

office@crpe.ro

Tel +4 0371.083.577

Fax. +4 0372.875.089

Pentru mai multe detalii despre CRPE vizitați pagina www.crpe.ro.